

Saopštenje za javnost

Četvrta javna debata-monitoring realiziranja planiranih aktivnosti u periodu 15.02.2008. – 05.02.2009. godine

«Godinu dana poslije - Počinioci i žrtve krivičnih djela su naša djeca-spriječimo maloljetničku delikvenciju»

Centar za kulturu dijaloga je, je 6.2.2009. godine, godinu dana nakon napada trojice maloljetnika na Denisa Mrnjavca, u prostorijama UNITIC-a, održao četvrtu javnu debatu «Godinu dana poslije - Počinioci i žrtve krivičnih djela su naša djeca - spriječimo maloljetničku delikvenciju»

Cilj debate bio je monitoring realizovanih - obećanih aktivnosti na rješavanju problema maloljetničkog prestupništva u periodu 15.2.2008. - 5.2.2009. godine. Ideja vodilja bila je pozvati na odgovornost vladin i nevladin sektor, da na osnovu obećanja datih tijekom prethodne tri debate, godinu dana nakon što je problem maloljetničkog prestupništva izbio na površinu, javnosti iznesu konkretne, precizne i veoma jasne podatke o tome šta je učinjeno u proteklom periodu. Umjesto toga date su sljedeće izjave:

„No koment“; - „Ne znam“; - „Došao sam da sebi dam zadatak, ne zbog toga što ste vi to htjeli, nego što sam ja došao!“; - „aaa.. Nažalost ne mogu vas upoznati s tim!“; - „Za maloljetnike, ne bih ulazio u to, jer nisam bio član te radne skupine koja je radila u to, to, tako da zaista ne bih, ne bi govorio nešto što ne mogu sto posto tvrditi da je tako.“...

Transkript ili snimak kompletne debate, Centar za kulturu dijaloga će dostaviti na zahtjev!

Debata je tekla u okviru tri segmenta: Zakoni – voditeljica ovog segmenta bila je diplomirana pravica Azra Bijedić; socijalni aspekti, bezbjednost i nevladine organizacije, čiji je voditelj bio Nebojša Šavija Valha, profesor sociologije i psihologije i obrazovanje - voditeljica ovog segmenta bila je Ranka Katalinski, pedagog i psiholog. Sve instance vlasti i nevladin sektor, pozvani su da CKD - u dostave izvještaje o radu u proteklom periodu, zbog autentičnog izvještavanja javnosti. Jedina institucija koja je na našu adresu poslala izvještaj prije debate bila je Prosvjetno pedagoški zavod KS, a nakon debate – Ministarstvo sigurnosti BiH! Segmenti su vođeni isključivo u okviru obećanja i preporuka datih na prethodne tri debate, a svako uopštavanje i davanje novih obećanja, Centar za kulturu dijaloga je onemogućavao, jer se time osporavao postavljeni cilj debate, rizikujući tako da organizator dobije etiketu „Centar za nekulturu dijaloga“. U dopisu – pozivu na javnu debatu, precizirano je da se radi o monitoringu „obećano – realizovano“ , a u okviru koga su po segmentima dobiveni sljedeći rezultati:

ZAKONI

Pozvani predstavnici Ministarstva pravde FBiH i Ministarstva pravde BiH. Pozivu se odazvalo samo Ministarstvo pravde FBiH.

➤ DA LI IMAMO ZATVOR ZA MALOLJETNIKE?

Dalibor Matić: „...da napravimo jednu malu razliku i objasnimo ovdje svim prisutnima, pa da se to zaista jednom i zauvijek zapamti. Dakle, zatvor za maloljetnike postoji i egzistira već dugih devet godina! Dakle mi imamo tu instituciju, nalazi se u sklopu Kazneno popravnog zab.zavoda Zenica, tamo je smješteno, prema našim informacijama - devet maloljetnika, a imam, a imam, znači, a imamo mjesta za 30 takvih osoba.“

Minka Smajević(Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH): Mi za potrebe Federacije imamo maloljetnički zatvor u krugu zatvora visoke bezbjednosti KPZ Zenica, peti paviljon, imamo trenutno devet maloljetnika na izvršavanju kazne zatvora, ne mogu reći da imamo uvjete koji nalažu međunarodni standardi, konvencije o pravima djeteta, konvencije o ljudskim pravima, ali Federalno ministarstvo pravde čini sve da odvoji u petom paviljonu, koji je takođe izuzetno dobro građevinski uređen, u posljednjih godinu dana, u posljednje vrijeme pokušava, da razdvoji prostorije u kojima borave maloljetnici od prostora gdje borave odrasla lica!

Prema navodima Ministarstva pravde FBiH i Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH smještajni kapaciteti KPZ Zenica su sasvim dovoljni i zadovoljavajući – imamo čak i viška smještajnih kapaciteta.

- DA LI SU IZGRAĐENI NOVI ZATVORI ZA SMJEŠTAJ MALOLJETNIKA U PROTEKLOJ GODINI?

Dalibor Matić: „Mi smo, aaa.. imali jednu presicu, prije možda,aa... nekih možda mjesec dana, gdje smo prezentirali, znači, naše aktivnosti, aaa.. glede izgradnje aa.. takve ustanove. I objavili smo javnosti da će takva se ustanova graditi u Orašju. Mi smo radili intezivne pregover protekle godine, deset mjeseci punih, oko iznalaženja, znači, mogućnosti i mjesta aa.. gdje bi se gradila takva ustanova.“

Za godinu dana dogovorena je samo lokacija (31.12.2008. goddine) za izgradnju odgojno – popravno doma u Orašju.

- DA LI SU IZVRŠENE IZMJENE ZAKONA O IZVŠENJU KRIVIČNIH SANKCIJA I KOJE?

Dalibor Matić: „ ... rekao sam da je u pripremi novi ZIKS... biće usvojen na sljedećem sazivu Parlamenta.“ ..(koje izmjene obuhvata?!)... „nažalost ne mogu vas upoznati s tim“

Izmjene Zakona o izvršenju krivičnih sankcija nisu urađene, a nije dat nijedan valjan podatak šta izmjene obuhvataju.

- DA LI JE ZAVOD HUM PREREGISTROVAN?

Dalibor Matić: „Zavod Hum je donedavno bio u nadležnosti, hmm-aa.. Kantonalnoj nadležnosti kao.....Disciplinski centar, donesen je novi zakon koji je prilično – prilično manjkav, gdje se, gdje su podjeljene nadležnosti, gdje vama, ni nama nije jasno u Federalnoj razini vlasti ko je za što nadležan!“

Zavod Hum nije preregistrovan, a nadležnost nad ovom institucijom nije precizirana na Federalnoj razini vlasti. Premijer Vlade Kantona Sarajevo informisao je prisutne da se Zavod Hum može smatrati riješenim pitanjem, da je preuzet u Kantonalnu nadležnost i da je planiran u budžetu za 2009. godinu.

- DA LI JE POČELA PROVEDBA STRATEGIJE PROTIV MALOLJETNIČKOG PRIJESTUPNIŠTVA?

Minka Smajević: „Strategija je stupila na snagu, Strategija predviđa četverogodišnji period, ali odlukom o imenovanju koordinacionog tijela, predviđeno je da će se mijenjati Strategija u zavisnosti od potreba na svim nivoima vlasti BiH! Što znači, da ćemo mi, nakon određenog vremena, Strategiju vremenski, hajte da kažemo produžiti, pa ćemo nadoknaditi te dvije godine, koje su eto.. ja nemam mandat da kažem zašto – izgubljene!“

Strategija se počela provoditi, ali već na samom početku provedbe jasno je da neće biti ispoštovani rokovi koje ovaj dokument predviđa, s obzirom na usvajanje Strategije 2006. godine i službeno objavljivanje u Službenom listu 19. februaru 2008. godine, kao i da su već od samog objavljivanja premašeni premašeni rokovi.

SOCIJALNI ASPEKTI, MINISTARSTVA, BEZBIJEDNOST I NEVLADINE ORGANIZACIJE

Od 13 pozvanih Ministarstava, debati se odazvalo njih 10: Ministarstvo rada, socijalne politike, raseljenih lica i izbjeglica Kantona Sarajevo; Ministarstvo rada, socijalne politike FBiH; Ministarstvo zdravstva FBiH; Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo; Ministarstvo unutrašnjih poslova FBiH; Ministarstvo kulture i sporta Kantona Sarajevo; Ministarstvo kulture i sporta FBiH, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH; Ministarstvo civilnih poslova BiH; Gradska uprava Grada Sarajeva. Debati se nisu odazvali predstavnici: Ministarstvo finansija Kantona Sarajevo; Ministarstvo finansija FBiH; Ministarstvo sigurnosti BiH

- ŠTA PODRAZUMIJEVA PROGRAM I AKCIONI PLAN KOJI PROVODI MINISTARSTVO SIGURNOSTI BIH NA POLJU MALOLJETNIČKOG PRIJESTUPNIŠTVA?

Predstavnik **Ministarstva za rad i socijalnu politiku KS** – Mesud Peljto istakao je da su pripremljeni programi i akcioni planovi, te realiziran određen broj akcija, pri čemu posebno ističe uspostavljanje i funkcionisanje Disciplinskog centra u Vogošći. Na pitanje o detaljnijem pojašnjenju planiranih programa i akcija, predstavnik ovog Ministarstva nije imao odgovor, ali je rečeno da će te informacije biti dostavljene CKD nakon debate.

Centru za kulturu dijaloga nije dostavljen izvještaj o radu Ministarstva za rad i socijalnu politiku KS!

- Predstavnicu **MUP-a KS** – Hana Korać istakla je da su u prethodnoj godini počinjena 484 krivična djela u kojima je učestvovalo 263 maloljetnika, od koji 85 višestrukih povratnika (među njima ima i onih koji bilježe preko 500 krivičnih djela)! Pored ovih činjenica, a posebno ovih o višestrukim povratnicima, naglašeno je da postoji dobra saradnja između MUP-a i pravosudnih organa!
- MUP KS istakao je široko prisustvo i djelovanje policije u školama, mjestima javnog okupljanja, stanicama i vozilima javnog saobraćaja, kao jednu od uspješno realizovanih aktivnosti na polju maloljetničkog prijestupništva. Ovu tvrdnju osporilo je nekoliko učesnika debate.
- Na prvoj javnoj debati obećano je da će se u medijima objaviti spisak ugostiteljskih objekata u kojima se učestalo dešavaju evidentirani incidenti-nasilje i sukobi, godinu dana nakon, predstavnici Ministarstva unutrašnjih poslova KS tvrde da to nije u njihovoj nadležnosti, te da takvo što nikada nisu obećali!
- **Ministarstvo unutrašnjih poslova FBiH** naglasilo je spremnost da reaguje u skladu sa svojim nadležnostima, ali i činjenicu da u okviru ovog Ministarstva ne postoji samostalan odjel za maloljetničko prijestupništvo.
- **Ministarstvo kulture i sporta KS** istaklo je da su, na njihovu inicijativu, dostavljeni spiskovi škola koje imaju slobodne termine za upotrebu svojih sportskih sala, te da su odvojili sredstva za „otkup“ tih termina, koji bi onda preko NVO-a bili dostupni mladima. Činjenicu da su školska dvorišta i dalje zaključana, pravdaju nadležnošću direktora, a na pitanje o lošem stanju, ili nedostupnosti javnih sportskih površina, predstavnik ovog Ministarstva nema odgovor.
- **Direktor disciplinskog centra za maloljetnike** – Samir Suljagić istakao je da DC radi u punom kapacitetu, naglašavajući prevashodno njegovu preventivnu ulogu. U saradnji sa III sarajevskom gimnazijom DC Vogošća pokrenuo je i projekat vršnjačke edukacije - „Pomozimo jedni drugima“.

Zbog otvorene i žive debate, koja je uzela veći dio vremena, ali i vrlo slabog odaziva NVO-a i medija na debatu, nekoliko posebno važnih pitanja nije ostalo odgovoreno tokom ovoga panela:

Da li i ko finansira projekte nevladinih organizacija u vezi sa maloljetničkim prestupništvom, ko prima i kako se ta sredstva troše, te koji su rezultati postignuti? Da li i kako nevladine organizacije surađuju sa vladinim institucijama na polju maloljetničkog prestupništva? Kako povećati odgovornost medija prema informacijama koje se odnose na kriminogene skupine i kriminal općenito u cilju smanjenja afirmiranja ovih pojava?

OBRAZOVAJNE

Od 4 pozvana Ministarstva: Ministarstvo obrazovanja i nauke KS, Ministarstvo obrazovanja i nauke FBiH, Ministarstvo civilnih poslova – sektor obrazovanja i Prosvjetno pedagoški zavod KS. Na debati prisustvovali predstavnici: Ministarstva civilnih poslova – sektor obrazovanja i Prosvjetno pedagoškog zavoda KS.

- Predstavnicu **Ministarstva civilnih poslova** nije upoznata sa obavezama ovog Ministarstva prema Strategiji i osporava nadležnost nad rješavanjima pitanja na polju maloljetničkog prijestupništva. Ističe, da bi se jedino moglo govoriti o koordiniranju u ime njenog ministarstva, ali ne objašnjava i kakvom.

Podsjećamo (preuzeto iz Strategije) - nadležnosti Ministarstva civilnih poslova koje predviđa Strategija su: „pokrenuti edukativne seminare, javne debate, okrugle stolove, stručne rasprave u okviru institucija krivičnog pravosuđa te u krugovima socijalnih radnika, pedagoga, psihologa, prosvjetnih i zdravstvenih radnika i drugih osoba koje se bave zaštitom i odgojem maloljetnika ili suzbijanjem maloljetničkog prestupništva, kako bi se uticalo na sveobuhvatnije razumijevanje problema maloljetničkog prestupništva i moguće oblike preventivnog djelovanja. Predstaviti modele preventivnih aktivnosti razvijenih u svijetu na konceptu rizični/zaštitni faktori, kao i primjere državnih programa prevencije.“

- **Prosvjetno Pedagoški zavod KS** – predstavnicu, direktoricu gđa Dina Borovina, ističe da su reducirali obrazovni program za IV i V razred OŠ, kao i da se programi PPZKS primjenjuju u još pet

kantona. U 10 osnovnih i 15 srednjih škola zaposleni su novi psiholozi, a značajno se povećao i broj zaposlenih socijalnih radnika. U 34 škole KS organizovane su i javne tribine kojima je prisustvovalo 2.927 roditelja! Predstavnicu PPZKS istakla je da bi mediji trebali uzeti veću ulogu u praćenju i pružanju podrške svim aktivnostima koje mladi ljudi organizuju, posebno naglasivši slabu medijsku zainteresovanost za muzički koncert „Mladi voljenom gradom“!

Godinu dana poslije, počinio i žrtve krivičnih djela su i dalje naša djeca! Četvrta javna debata monitoringom realizovano – obećano donijela je porazne rezultate o djelatnosti svih onih koji su tijekom prethodne tri debate iznosili obećanja u ime institucija koje predstavljaju, u lično ime, a danasve - u ime djece ove zemlje! O tome govori i činjenica da su od svih pozvanih institucija samo dvije dostavile izvještaj o radu Centru za kulturu dijaloga: PPZ KS – 05. februara i Ministarstva sigurnosti BH – 10. februara 2009. godine. Godinu dana nakon mnoštvo obećanja dobilo je formu velike praznine u koju su uvučene kako vladine, tako i nevladine institucije, označenu ponovnim poricanjem problema i prebacivanjem nadležnosti. U toj praznini zatvori za maloljetnike su u idealnom stanju, imaju dovoljan broj smještajnih kapaciteta, Strategija se provodi izvanredno, a samo ponekad taj idealni svijet uzdrma neko novo krivično djelo za koje je odgovoran maloljetnik. Tada iznenada nastaje problem, nema smještajnih kapaciteta, zakoni se trebaju mijenjati, problem se rješava obećanjima, a onda nastaje čekanje i nada da će sve proći – ciklična kolotečina. Svako komentarisanje realizovanog se može izbjeći sa: „No koment“ , ili još bolje - „Ne znam“, a traženje odgovora i rezultata se može smatrati napadom na ličnost i neetičnim! Centar za kulturu dijaloga je odlučio izaći iz kolotečine i ne čekati ponovo godinu dana! Naredna javna debata će biti održana već za dva mjeseca, a nadamo se da će ponovno i uporno pozivanje na odgovornost, saradnja i djelovanje svih instanca vlasti i nevladinog sektora donijeti konkretne rezultate. Zajedničkim snagama, pobijedimo kolotečinu i uspostaviti dijalog, jer „počinio i žrtve krivičnih djela su naša djeca“!